

DEMÉNY PÉTER

FÉLÉNK SZÁRNYALÁS

Balássy Fanni: *Hol is kezdjem*

■ „Kezdem ott, hogy...” – ez Balássy Fanni kamaszlányregényének visszatérő fejezetindítása. Jó döntés, mert így a külön történeteket tartalmazó fejezetek nem keltik azt a várakozást az olvasóban, hogy itt egy jellem fog kibontakozni a maga logikus fejlődésében. Vannak motívumok, helyszínek és szereplők, melyek visszatérnek, a biciklizéstől anya és apa válásáig és Boritól, a legjobb barátától Ő-ig, akibe a narrátor azonnal belezúg, mihelyt megpillantja, meg a lakástól a suliiig, van egy történet, természetesen a szerelem története, mely végigkíséri a regényt, és természetesen jól végződik, bár fordulatosan és félreértésekkel, mégsem haladunk a-ból b-be, felszabdalt a linearitás, akárcsak Kelényi Gabriella illusztrációja a borítón.

A „kamaszlányregény” egészen mást jelent, mint a „kamaszfiúregény”. Ez utóbbiban bizonyára konditerembe járnának, és lányokat próbálnának megcsókolni, míg az előbbiben a ruhák válogatása és megvásárlása az egyik nagy topic, a másik a szemfestés, a harmadik a szőrteletetés, és a sor folytatható, bár Ő megszerzése nem hagyható ki belőle semmiképpen.

Ami történik, az többnyire ismerős abból, ahogyan kamaszok voltunk, és körülnéztünk a világban. Ismerős a bulik és a kirándulások hangulata, az előttük ezért, közben viszont azért beálló zavar, a pánik, hogy nem kellünk senkinek, a még meg nem tanult ivászat miatti hányá-

sok, a zenével vagy filmmel megoldani vélt vagy éppenséggel mélyített szorongás és magány. Ahogy az amiatti szégyenkezés is, hogy a felnőttek folyton körülöttünk sündörögnek, és jópofák szeretnének lenni, pedig csak ügyetlenek, a nagyobbak viszont mindenfélet kitalálnak, hogy megmutassák, ki az úr. Vagy az, ahogyan leüvöltjük a legjobb barátunk fejét, noha nem is reá haragszunk. Meg az, ahogy az osztály menője belénk akaszodik, és nem tudunk szabadulni tőle.

Az online könyvbemutatón Balássy Fanni azt mondta, a főszereplő sokkal vagányabb lány, mint ő volt annak idején. Én azonban nem értem, hogy miért lenne olyan „vagány” a főszereplő más kamaszokhoz képest? Mert végül vállalja, hogy őnmaga legyen? Talán ezért, hiszen különben ugyanolyan félelmekkel és gátlásokkal küszködik, mint a többi kamaszlány.

A regény nagyon szépen meséli el, hogyan kezdődött a barátság Borival, és ez az empátia az egyik legnagyobb erénye: „Bori csoszogott be másodikként a terembe, le volt hunyva a szeme, az anyukája, akinek fél órán belül a szomszéd városban kellett lennie, türelmetlenül vonszolta maga után a padomig. Bori nem szólt egy szót sem, csak lehuppant melém, fejét a padra ejtette, és elaludt. Arra ébredt, hogy papírzsebkendővel törölgetem a padra csurgott nyálát, egészen meghatotta a figyelmesség.” (9.) Ebben például egészen biztosan

referenciális, mert nem tudom elképzelni, hogy aki más empátiáját ilyen jól látja, abban ne lenne jókora adag érzékenység. Szép az a jelenet is, amikor Ő a lány ölébe hajtja a fejét a székelykői kiránduláson. És nagyon humoros, hogy a medvét a felhangosított Lovasi üldözi el. Mint ahogy az viszont jellemző, hogy a magyarországi gyerekeknek úgy kínálják fel Erdélyt, mint valami egzotikumot, ahol csak helyenként van wifi, a tanár iszogathat, és a medve feltétlenül megjelenik, szerintem rutinos statisztáza immár.

Pop-, film- és könyvkultúra szövi át a szöveget, az emlegetésük általában humorral jár, és ez jó fűszer ebben a regényben. „Amikor már két hét telt el úgy, hogy egyetlen epizódot sem láttam a *Jóbarátokból*, Bori kezébe vette az irányítást, és péntek délután beállított hozzánk egy pendrive-val, rajta minden filmfeldolgozással, amit a regényekből talált. Határozottan megráztam a fejem. Mégis ki vagyok én, ha a világ legjobb regényei kifognak rajtam? Csüggedten szemeztem az emberes könyvhalommal. Ki vagy te, kérdezte Bori teátrálisan. Az vagy, akinek még a megyei könyvtárba is van olvasóje-

gye, és akinél mindig ott lapul egy könyv arra az esetre, ha kínzóvá válna az unalom. Az vagy, aki bármikor fejből idéz a *Büszkeség és balítélet*-ből, és aki még azelőtt szerelmes volt Mr. Darcyba, mielőtt megtudta volna, hogy Colin Firth alakítja a sorozatban. Az vagy, aki nemcsak elolvasta *A kőszívű ember fiait*, de még szeretted is, és aki minden filmadaptációnak megkeresi az eredetijét, ezért pontosan tudja: a *Bridget Jones naplója* ezerszer jobb filmben, mint könyvben.” (46–47.) Vagy: „Igaz volt apának, az élet egyetlen hosszú beállítás egy Tarr Béla-filmben.” (112.)

Balássy Fanninak van humor- és arányérzéke – ezt mutatja már a motók összejátéka is: „Azt akarom, hogy a lehető legjobb verziója legyél önmagadnak” (Greta Gerwig); „hát igen hm igen / nyilván nyilván” (Kassák Lajos) –: szelíden ironizál, és éppen akkor, amikor a legnagyobb szükség van erre.

A Hol is kezdjem? jó könyv. Olvasmányos, elegánsan kézben tartott, a kamaszokra jellemző témákat érzékletesen bemutató, valahogy mégis fölöttük szárnyaló regény. Még az ajánlásában is kamaszos báj van – olvassák el!